

Quātum

Preceptum

machariū eū p̄cedēs ait ad sa
cerdotē y dolorz ligna portan
tē Quo vadis demon. q̄ iratus
vulnerauit grauit̄ discipulū
Cū autē machariū supuem̄
ens sacerdoti diceret. **H**alue
ris laborator hoc verbo lenit̄
p̄ machariū cōfusus est in mo
nachū. vñ cā vulneācōis red
dita. vulneratū ambo i mona
steriū portauert. hō ei iratus ē
velut olla buliēs. cui aqua fri
gida supfundenda est vnde
puerb. xv. **O**s fatuoz ebūlit
stulticiā. **B**ecūdū remedū ē
silentiū. verba enī fūt velut li
gna. si saltem sint verba irato
displacibilia. s̄ ad extīguēdū
ignē oport̄; materiā lignoz
imminuere. vñ. ecē. ix. **N**ō litig
es cū hōi e litigioso q̄ nō stru
es in ignem illius ligna. **H**e
curius ergo es̄h m̄terd ab ira
to recedere. qui nollet cōburi
sicut q̄ ab igne **Rō. xij.** nō w̄
defendētes k̄mī. h̄date locū ire
Ter cū remedū est bñficū
Bñftia enī irato impensa fūt
velut carbones igniti valētes
p̄ caritate p̄ximi. **I**deo puer.
xv. **S**i esurierit nimicus tu
us ciba illū. **S**i sitterit da illi
aqua bitere. prunas enī ogre
gab sup caput ei⁹. et dñs red
det tibi. **C**apitulū **Q**ūntū
Emuidia que ut plū
mū ē cā hōicidij. de q̄

Capitulū

Quātum

Job. v. puulū occidit inuidia
Tria sunt p̄ncipaliter yiden
da Primo qđ sit. Secūdū quā
te noceat. Tercō de remedījs
Cūntū ad p̄mū. Inuidia di
cit btūs aug⁹. ē odū felicita
tis alienē. **D**am. li. ii. dicit q̄ ē
tristitia de alienis bonis. Et d̄r
muidia q̄s nō p̄t videre bona
alioz. **V**n ambro. li. de officiē.
Inuidus bono torquetur alie
no. null⁹ aut p̄t videre equa
nimiter illō de quo torquetur
Pro cui⁹ intellectu nōndum
bñm tho. 2. 2. q. xxxvi. q̄ inuidia
ē tristitia de alieno bono m̄q̄
tū q̄s alii excedit in bono ap
pareti. p̄cipue de quo est glo
ria vel in quo hōies appetunt
hōrari et in opimōe ee. **I**nq̄tū
alienū bonū dñmuere videt
apriā excellentiā. **V**n greg. xx
xi. mōz. **I**nuidia ex iam glo
ria vel ex supbia nascitur. Qd
sic p̄z. **N**ā cū supbus maniter
gloiosus appetit sup alios ex
cellere et magnus apparere et
ognoscit in alio aliqd bonū.
tunc timet q̄ i hoc ipsū alter
excellat vel habi equetur. et tūc
tristatur m̄q̄tum hoc minuit
gloriam suā et excellentiā quā
h̄ret in opimōe hōim. **E**x hoc
enī q̄ aliis in aliquo bono fi
bi eq̄tur. aut eū excedit ip̄e mi
n⁹ glorioſus estimatur: quia
tūc nō sup alios ip̄e excellēs

Quidam

Preceptum

putatur. Exempli Tu scis artificium in civitate: rem pegrinum? quod equaliter tibi vel melius te operatur de quo ipse laudatur. sed tu times eum tibi equum aut te excellere. et doles de fama eius vel bono. quod fama tua immoratur. hec tristitia de alieno bono est iniuria vera. Et videtur principalius esse tristitia de gloria alterius in quantum minuit gloriam tuam quam appetis. Hic similiter est inter dnuites. nobiles. predicatores. magros. et simili. lesquo ad pulchritudinem. fortitudinem. scienciam. recte. deus coem. et de quo cum quod vero vel estimato bono. de quo quis gloriatur querit. Secundo notandum est in libro. ubi prius quod cum iniuria sit tristitia de alieno bono: Quadruplex est tristitia. quod de alienis bonis in alio cognitis potest oriiri. et solum quarta est iniuria. Primo enim quis tristatur de bono alterius. in quantum ex eo timetur nocimetus. vel sibi vel aliis bonis. Et talis tristitia non est iniuria. sed magis timoris effectus. aperte enim sine peccato et laudabilis. Unde puer. xxix. In multitudine iustorum letabitur vulgo. Cum impie supererint principatum gemet populum. Et ergo. xxi. moxa. Cuemque plerique solet ut non amissa caitate. et immici nos ruina letificet. et rursum eius gloria sine iniuria cui

Capitulum

Quidam

pastrist; Cum et ruete eo quos dam binus ergi credimus. et phisi ente illo: plerosque iuste opprimi formidamus. Secundo modo potest quod tristitia de bono alterius non ex eo quod ipse habet bonum. sed ex quod nobis deest bonum illud quod habet ipse. Et hoc propter est zelus ut dicit philosophus. ii. retor. Et si zelus iste sit circa bonum honestam: laudabilis est. Unde. i. cor. xviii. Emmanuel spualia. Et Iero. in epistola ad aletham. de instructione filie dicunt. habeat sotias cum quibus addiscat. quibus iniuriet. et quare laudib[us] mordetur. Unde sumitur iniuria pro zelo quo quis deinde invitari ad profundendum cum melioribus. Si autem sit de bonis talibus potest esse cum peccato: et sine peccato. Tercio modo aliquis tristatur de bono alterius. in quantum ille qui accipit bonum est eo in dignitate que quidem tristitia non potest oriiri ex bonis honestis. ex quibus aliquis iustus efficitur sicut philosophus dicit. ii. retor. sed de diuinis et de talibus que possunt prouenire dignitas et in dignitas. Et huiusmodi tristitia secundum eum contatur nemesis. et pertinet ad bonos mores. Sed hoc ideo dicit. quia considerabat ipsa bona talia semper. prout possunt magna vide ri non resipientibus ad eternam

Quintū

Preceptū

Sic doctrinā fidei bona tē
poralia q̄ puerūt idigmis ex
iusta dei ordinacōe disponun
tur ad eoz correctiōem vñ ad
eoz dāna cōez. **E**t hmoi bona
quasi mīhil sūt ī cōpacōe ad
bona futura q̄ seruantur bonis.
Et id hmoi tristitia phibet
ī sacra scriptura. **D**e cō illis
ps. **N**oli emulai ī malignā
tibus neq; zelaueris patientes
iniquitatē. **E**t alibi pene effu
si sūt gressus mei q̄ zelauis su
p̄ iniquos pacem peccatorū vi
dens. **R**uato modo aliquis tu
statur de bono alicuius ī q̄
tum alter excedit ipm ī boīs
alioz p̄rie est inuidia: t̄ hoc
est semp̄ prauū: ut dicit Arist.
n̄. retlo. **R**uia dolet de eo de
quo est gaudens sc; de bono
proxim b̄m caitatē. cui etiam
directe cōtraiatur ut dicetur.
Quō aut̄ fiat inuidia vñale
p̄cīm vñ mōrle notandū ter
cō q̄ tres ibi sūt ḡdus. **P**rim⁹
vbi materia origo a causa in
uidie ē cōgnīcō boni alieni ex
cellentis ī hōie vane gloioso.
Talis enī faciliter timet de di
minucōe sue glorie, t̄ tristat
faciliter de bono proximi. vñ
b̄m greg. xxi. mora. **I**nuidia
ex īam gloria nascitur. a ex
ead radice etiā sedm p̄m. n̄.
retlo. multe sūt cāe inuidie.
Priō similitudo aliquor scōz

Capitulū

Sextū

genus cōgnīcōe statū ha
bitū aut opīmōe. **I**acō ē. q̄
ad istos tīm̄ est inuidia quib;
hō se vult equare vel preferre.
hoc aut̄ non est mihi respeū nō
multum distantū. **N**ullus ei
mihi īsanus studet se equare &
preferre ī gloria hīs q̄ mul
to maiores eo sūt. puta plebe
us regi vel ecōuerso: ideo hīs
quibus multum distat loco
vel tpe vel statu homo non i
uidet. h̄ quibus est p̄pīnqūs
Nā cū p̄pīnqū videantur ī glo
ria excedere. eos mitimur excel
lere & ex eoz gloria qua cōn
nīa; volūtate pollent tristari ī
cipīm⁹: & sic īuidere. **S**ecū F
do faciliter īuident pusillani
mes q̄ oīa reputant maḡ &
gloriosa q̄ nō h̄nt. **T**erco se
nes faciliter īuidet iūmōib⁹
q̄s putat possidere. q̄ ipī non
habuēt vel nō habēt. **C**api
tur tñ īuidia sic cetero passi
ones qñq;. **H**icut dicit Aure
olus sup. n̄. di. xxi. q. n̄. quasi
p̄ quadā naturali inclinacōe
ad passionē īuidie. **B**ut enī
ut inquit ī appetitu sēfīo ap
petibilitates quēd patientes ī
corpe reales trāsmutacōes cō
sequētes oplexiones corporū
naturales. **V**nde q̄ sūt oplexi
om̄s frīgide & hūde. sunt na
turaliter magis inclinati ad ī
uidiam. ut p̄ de multis pueis

Quintum

Preceptum

mulierib⁹. q̄ quibusdā hōib⁹ flematicis. Et ratiō ē q̄ tales qualitates passione sūt. id ē ī corpe aptitudo ad casum a de p̄ssione ppter qđ ī appetitu se fitio oritur p̄sonalis que dam aptitudo ad dēp̄ssionez. q̄ ad casum. ut faciliter dēpmatur a cadat ad apprehēsionē boni alteri⁹. **Vñ** sic est q̄ oīa alia quedam reputāt supiora r̄spe cti sui. ideo timent cōfundina tuāliter a dēphēdi. Racōe igitur talis oplexionis. qn̄ q̄s vident bonū ī aliquo statū incliatur ad inuidēdū. q̄ tūc sit ofor mis trāsmutacō ī corpe. puta quidā casus manifest⁹ ī vultu q̄ p̄reditur inuidia. Et hoc mō accipieido inuidiā sc̄; p̄ natuāli aptitudine a passione vel etiam ut talis passio est primus motus. ut sic non ē pccm s̄ pena pccī. vel pccm largo modo cū sit pena pccī originalis. hec de aureo. **Vñ** Aug⁹. li. p̄rio. cōfēb. dic. p̄uulū quēdā collacta neū suū toruo vultu asperisse. q̄ illud inuidie attribuit. Vi di inquit ego a exptus suū zelā tem puerū. nondum loquebatur. a ituebatur pallid⁹ amaro aspectu collactaneum suū.

Secūdus ḡdus est quēdā subita a nō deliberata tristitia de bono p̄imi m̄ḡtum excellens est. Tertius est tristitia

Capitulū

Quātum

talissimō i delibrāta. sc̄i perfecta Prima est veniale pccm. h̄teria ē mōrle pccm. **Vñ** tho. vbi prius de vtro q̄ dicit Inuidia ex genere suo est mōrle pccm. **H**en⁹ ei pccī cōsideratur ex obiecto. Inuidia autē s̄m rāconem sui obiecti conriatur a caitati p̄ quā est vita aīe spūalis. s̄ mil luci. **Joh.** iii. nos scimus quoniam trāslati sumus de morte ad vitā qm̄ diligim⁹ frēs. **V**trius q̄ enim obiectū a caritatis q̄ inuidie est bonū p̄imi s̄m cōtra rūmotū. nā caritas gaud; de bono p̄imi s̄m illō. i. cor. xiiij. non gaud; sup̄ imiq̄tate. ogaudet autē vītati. Inuidia autem de bono p̄imi tristatur. **V**nde ex suo genere cōuincit pccati mōrle ēē inuidia. **I**so Job. v. p̄uulū occidit inuidia. **H**ū nihil occidit spūaliter nisi peccatum mōrle. **H**ū sicut dēm̄ est sup̄ ī quolib; ḡne peccati mortalis inueniuntur aliqui ī pfecti mot⁹ ī sensualitate existētes. q̄ sūt pccā vīalia. **D**ic ī genē adulterij p̄m̄ mot⁹ oculis p̄scētie. a ī ḡne hōicidij p̄m̄ motus ire. **T**ra etiam ī genē inuidie inueniuntur aliq̄ p̄imi motus: qn̄q̄ etiam ī viris p̄fīs q̄ sūt pccā vīalia. **I**xc tho. Quart⁹ grad⁹ inuidie ē pccm ī sp̄m̄scm̄ qđ dī inuidētia frēs gr̄tie. **Vñ** tho. ī. ii. dī. xlīij. dic.

Quintū

Preceptū

Inuidia duplex est quedā q̄ est de p̄spitatem vel exaltacōe h̄is. Et quēd que est de exaltacōe gr̄e sicut q̄ multi ad deum ouertātur vel aliquid hūusmoi. Et talis inuidia solūe pecc̄m i spūm̄ sanctū. vñ ibidē bonauen. dicit. dupliciter pot̄ aliq̄s inuidere alienē gr̄e. uno modo. q̄ ex hoc minuitur bonū p̄priū. cuius p̄mocōem appetit singulāter. a sic ē pecc̄m capitale. Alio mō q̄ visus aie sic ē depuatus. ut sic nō videt bonū in se. sic etiā nolit videre bonum in alio. q̄ tūc ē peccatū in spūm̄ sanctū. hoc autē ē i illis maxime qui vix possunt i alio videre bonū. Et ita alio modo ē capitale vitiū. a alio modo pecc̄m in spūm̄ sanctū. i isto modo non p̄redit nisi ex magna corrupcōe a malitia voluntatis q̄ adeo gustū puerit ut bonū fatiat aparere malū. a ecouer h̄ so. **D**ecundo p̄ncipaliter videndū est de inuidia quātū nocet. a q̄ sit detestabil̄ p̄p̄ nouem. Primo noe; p̄prio s̄ecto in corpore multipliciter q̄ est tristitia. **H**z tristitia sedm̄ tho. i. 2. q. xxxvij. saltem mala: multa mala facit. q̄ agḡuat aīm ut interdō mot̄ corporis extic̄ impediatur aī sit h̄o stupidus. aī mīsa tristitia p̄ oībus aī passiōib̄ maī nocumē

Capitulū

Quītum

tū infert corpi. vñ puer. xx v. **H**ic ut tinea vestimento. a vermis ligno. ita tristitia virino cet cordi. q̄ amīm̄ gaudens etatē florido ā facit. spūs tristis exsiccat ossa. **E**t ecc. xxxvij. de tristitia festinat mors. h̄ hoc verū est de tristitia que spem non h̄; annexam. **H**ic ut con tristio hab; spem a gaudiū de remissione a intuitu dīme misericordie. **P**ecūdo dānosa ē inuidia. q̄ recipit eā h̄nti solitatem eccie. **P**s. Particeps ego sum oīm timentiu te a custodiē tuū man. tua. **A**ug⁹. pensent inuidi. quātū bonum sit caritas que sine labore nō aliena bona nostra facit. **T**ercō inuidia nulli p̄cit: **D**e nocēti notum ē de innocētibus pat̄; **C**ū cayn inuidus abel. fratres ipsi⁹ ioseph euclē. a saul dauid sine cā sint persecuti. **T**ales peccores sunt pilato. de quo math. xxvij: **H**ciebat q̄ per inuidiam tradidissent eū. **Q**uarto inuidia valde difficulte curatur: q̄ est velut ignis grecus q̄ i aī tribulacionum ardet: aī diffi culter extinguitur: **I**deo gal. v. non efficiam̄ mānis glorie cupiditatem p̄uocātis inuidētes. sup quo **C**ypanus zelus iste modū non h̄; p̄manens iugiter sine fine cū alia sumātur scelerā. **Q**uanto q̄ ille

Quintum

Preceptū

cui inuidetur crescit in successu meliore: tanto inuidet in luxuris ignibz in ardore. **Quinto** inuidia oñdit luxie; pusillam mem et inimis rebz opat **Job. v.** p uulū occidit inuidia. nobiles sūt coicatiū ut p; in luxibz; in le one. **In aquila Econīrio igno biles** sūt inuidi. **Sexto** signū est per qd demon suos ognoscit. **Vicit caritas econīrio Jo han. xij.** **In hoc ognoscit** qz mei estis discipuli si dilectionez habueitis ad inuidē. **Septimo** socii sūt dyaboli in lucro et in dāno. qz qn dyabolus lucratur et male succedit homini: inuidus hoc lucrz suū putat et ecōuerso. **Vñ cū fīm tūlū Amicorū** sit idem velle et nolle: p; apōtū. **Octavo** pditores plerūqz efficiuntur pū. xxij. ne comedas cū luxie inuidio et ne desideres cibos ei. qm i filitudine; arioli et coiectoris estimat qd ignorat. **Come de tibi** dicest tibi. et mens ei non est tecum. **Nono** inuidus grauissimā aie ifirmitate tenetur. gustum ei aie adeo infestū hz. ut bonū inimici putet malū. et ecōuerso **y sa. v.** **De qd** dicatis bonum malum et malum bonum. ponentes tenebras lucem et lucem tenebras ponentes amarū i dulce et dulce in amarū. **Tercō pncipa** liter de remedīis inuidie notā

Capitulū

Quintū

dū qz coñ eā valēt quīqz. **Pri mo** ut hō ponat diligēt ea bō q pnt simil a multis hri. et a fin gul plene. **Hic ē pdicacō.** Eu caistie coio. dei sup̄ oia. dilectō et rgnū celoz. **Vñ greg.** Qui facibz inuidie carere desiderat illā hereditatē appetat quā numerus possidētū nō agustat vir em iustus p hoc qz in tris mibil appetit: alieis pfectibz inuide re nescit. **Secundo** inspicē de bēm quātis fraternitatibz iū gūm ois ei. p̄ximū ē fraterna tulis a. quoꝝ om̄i vnū fuit p̄ adā. multi sūt fratres nr̄i spūales. **Quoz** om̄i vnū pater cri stus ē. et mīr vna virgo būssimā maia. **Hic et mīr vna scā ecclā** **Humus** eimēbra ymī corporis ecclā. i. cor. xij. **Hic** qd patitur vnū mēbz: cōpacitūt cetera mēbra. **Tercō** coñ inuidiam valet eradicacō p̄ pē supbie qz ex ea critur. **Vñ dca.** coñ supbie vel manē glām valēt etiā hic. **Rēto** val; coñ inuidiam meditacō multiplicis dām qd ex ea p̄ u eit ut i secūdo mēbro patuit. **Hic** ei grecus ignis are na et acetō sol; extigui sic inuidia consideracōe ifructuosi statū quē hz. et amātudine. et cōsupcōne viriū. pōt extigui. **Quinto** val; coñ inuidiam. exercitiū in operibus mie circa proximos vel inimicos. **Vñ prouer. xxv.**

Qūntum

Preceptū

Si esurieit inimicus tuus ciba illa. si sitierit: potum da illi. prunas ei et congregabis super caput eius et dominus reddet tibi misericordia eius. recte oppoitur iniuria die. quod per dolet de miseria proximi. postea et vero de felicitate proximi. unde de misericordia et de iniuria. q. 2. c. xi. q. 3. i. firmatur et ego non infirmor de iniuria vero Iudeus Iohannes xij. q. iudas murmurauit de effusione vnguentis super caput ihu.

Ca. vi.

Dunc de filiabus iniurie differendum est. Primo quod occasiones sunt huius corporal. Secundo de odio in spirituali quod sit. et de eius appetitu. tertio an peccores le odio habeant. **Q**uāntum ad proximum nondum finit. 2. 2. q. r. xxvi. Et s. greg. xxxi. mōra. Quicquid sunt filie quod ex iniuria occiri possunt. vixi superfluum. detrectio. exultacio in aduersis. afflictio in prosperitatibus et odium. Quid sic potest. nam in conatu iniurie est aliquod tamquam principium. et aliquid tanquam medium. et aliquid tanquam terminus principium quidem est. ut aliquis diminuat gloriam alterius vel occulto. et sic est superfluo. vel manifeste et sic est detraction. medium autem est quod aliquis intercedat diminuere gloriam alterius: aut potest et sic est exultacio in aduersis. Aut non potest. et sic est afflictio in prosperitatibus. Terminus autem est in ipso.

Capitulū

Sextum

odio. Quia sic bonum delectas causat amorem. ita tristitia odium. **Q**uo ad secundum sciendum b. quod differunt. ira iniuria et odium finit. clv. 2. 2. q. ceteris quinque gressimaoctaua. **I**ra enim est per quam appetimus malum proximi finit quamdam mensuram. put scilicet habet rationem; videlicet. odium autem est per quod desideratur malum proximi absolute. **E**t ira est interdum causa odii quod per hoc per aliquis appetit malum vim dicte sub ratione iustitiae et cum hoc frequenter facit. puenitetur ad appetitum mali absolute in proximum quod est odium. In iniuria vero est tristitia de bono alieno. unde sicut tristitia appetitur gaudium: sic odium amoris et causatur odium tamquam ex ira. quam ex iniuria. sed directus ex iniuria quam ex eo quod quod est tristitiatum de bono proximi: statim displicentiam seu odium faciliter capit. **O**ubitur primo ut deus possit odiri ab aliquo finit et finit ibi deus. deus potest dupliciter ab homine apprehendendi. unummodo finit seipsum puta cum per eentiarum videtur. Alio modo finit effectus scilicet cum iniuribilia dei per ea quod facta sunt intellecta considerantur de per eentiarum suarum est summa bonitas quam nullum potest odio habere sic visus quod sic non habet nisi rationem diligibilis non odibilis. quod ibi nihil mali aparet intellectui.

c